

LIFE-ohjelma

Pekka Harju-Autti
Ympäristöministeriö

Mikä LIFE on?

Euroopan Unionin rahoitusohjelma ympäristö-, luonto-/biodiversiteetti- sekä ilmastotoimien hankkeiden rahoittamiseen.

LIFE-ohjelman yleinen tavoite: *"To contribute to: the implementation, update and development of the EU environmental and climate policy and legislation".*

- ainoa yksinomaan ympäristölle, luonnonsuojeluun ja ilmastotoimiin kohdistuva EU-rahoitus.
- ohjelman 2021-2027 budjetti on noin 5,4 miljardia euroa.
- vuoden 2024 haku on avautunut. ohjelman tavoitteet, talousarvio, EU-rahoituksen muodot ja rahoitussäännöt määritellään LIFE-asetuksessa sekä monivuotisessa työohjelmassa.

Tärkeimmät hanketyypit ovat **Perinteiset** (Standard action projects, SAPs) ja **Strategiset LIFE-hankkeet**.

Life –rahoitus on tarkoitettu

- Kiertotalouteen-, energiatehokkuuteen- ja uusiutuvaan energiaan perustuvan ilmastonmuutoksen huomioivan talouden tukemiseen
- Ympäristönlaadun parantamiseen ja suojelemiseen
- Luontokadon estämiseen ja peruuttamiseen

Life -alaohjelmat

Luonto ja
biodiversiteetti

Kiertotalous ja
elämänlaatu

Ilmastonmuutoksen
hillitseminen ja
sopeutuminen

Puhtaan energian
siirtymä

Life -hankkeet

- Ilmentävät eko-innovatiivisia tekniikoita ja lähestymistapoja
- Auttavat implementoimaan EU-lainsäädännön mukaisia suunnitelmia ja strategioita
- Edistävät parhaita käytänteitä ja käyttäytymisen muutosta
- Katalysoivat onnistuneiden ratkaisujen skaalautumista
- Tukevat lainsäädännön ja politiikkatoimien kehitystä, monitorointia ja toimeenpanoa
- Auttavat jäsenmaita parantamaan politiikkatoimien ja lainsäädännön toimeenpanoa

Rahoituksen saajina: yksityiset yritykset, kansalaisjärjestöt ja julkiset organisaatiot

Perinteinen LIFE-hanke

- budjetti yleensä 1-5 M€, keskimäärin 2-3 M€
- EU-rahoituksen osuus on tavallisesti **60%**. Poikkeuksena Luonto&BD-hankkeet (joissa voi olla jopa 75% jos fokus on prioriteettilajityypeissä) ja CET-hankkeet (jopa 95%)
- yleensä 1-5 kumppania
- yleensä hankkeiden kesto on n. 5 vuotta, max kesto 10 vuotta

Esimerkkejä:

Saimaannorppa LIFE <https://www.metsa.fi/saimaannorppalife>

Opal LIFE <https://www.opal.fi/>

LIFE Economise <https://wwf.fi/en/economise/>

Green foundry LIFE <https://greenfoundry-life.com/>

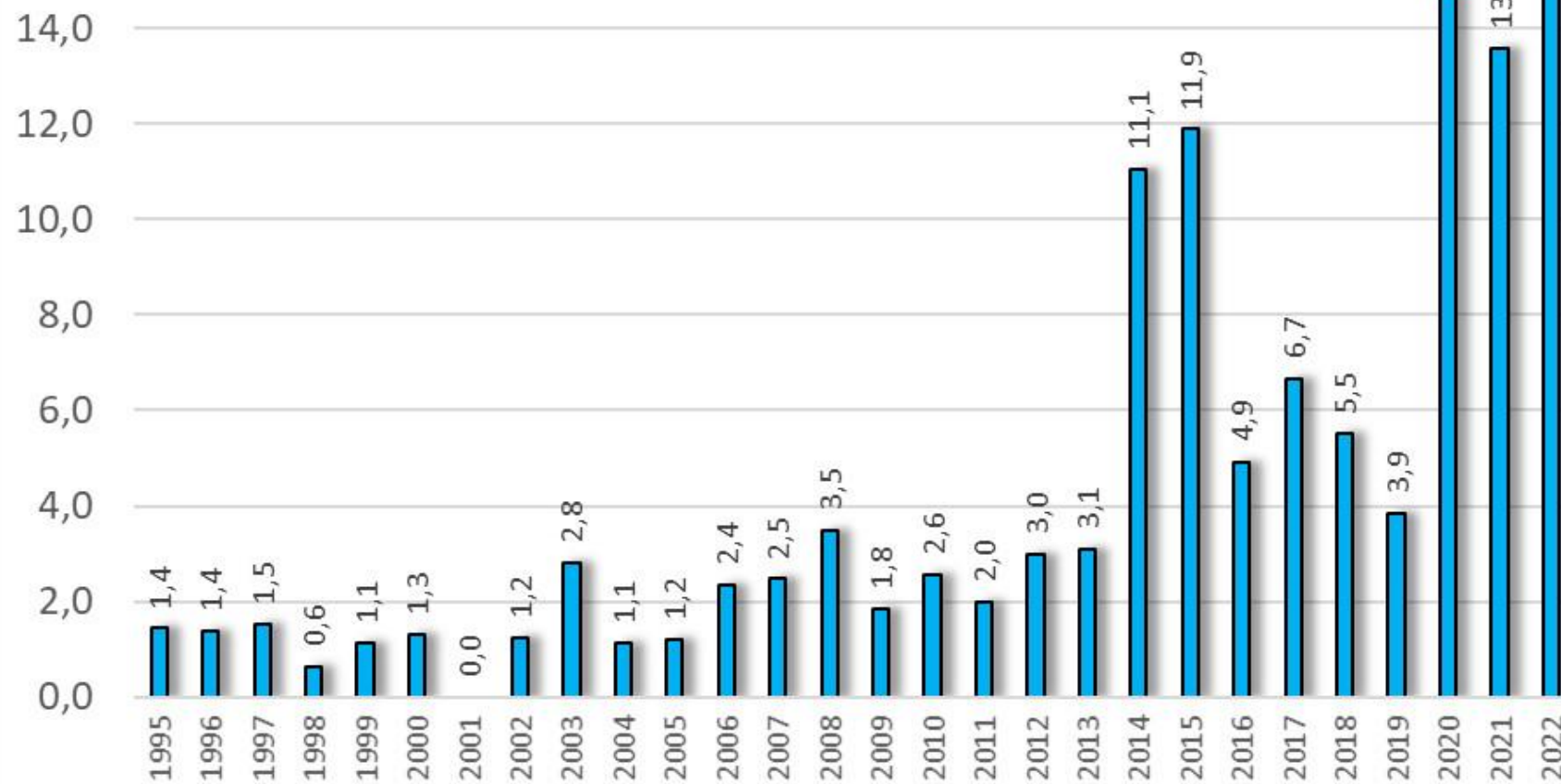
Rahoitusnyrkkisääntö

Jos hankeaihiossa on seuraavia asioita niin se voi sopia LIFEen

- Luotettava ja vakavarainen organisaatio
- Hanke vastaa johonkin EU:n agendalla merkittävään ympäristöongelmaan
- Hankkeessa tehdään konkreettisesti toimia ympäristön hyväksi (ei vain tutkimusta tai tiedon lisääystä)
- Hankkeessa on innovatiivisuutta ja toistettavuutta
- Hanke on kooltaan merkittävä (yli 1M euroa)

Life-hankkeiden keskimääräinen kokonaiskustannus (M€)

Finnish LIFE projects (2014-)

Nature & BD

Circular Life

Climate change

Traditional projects

Saimaa Seal 2: 7M€
LIFE Boreal wolf 5,5M€
LIFE Revives 9,5M€
Beetles Life 2,7M€
Flying Squirrel 8,9M€
Finvasive LIFE 2,5M€
CoastNet LIFE 8,7M€
Hydrology LIFE 8,9M€
WildForestReindeer 5,2M€

Green Foundry 2,1M€

LIFE EconomisE 0,9M€
OPAL LIFE 2,0M€

Strategic projects

BIODIVERSEA 19,8M€
FRESHABIT 20M€
PRIODIVERSITY 50M€

LIFE CIRCWASTE 18,2M€
PLASTLIFE 19M€

LIFE CANEMURE 15,2M€
ACE-LIFE 19M€

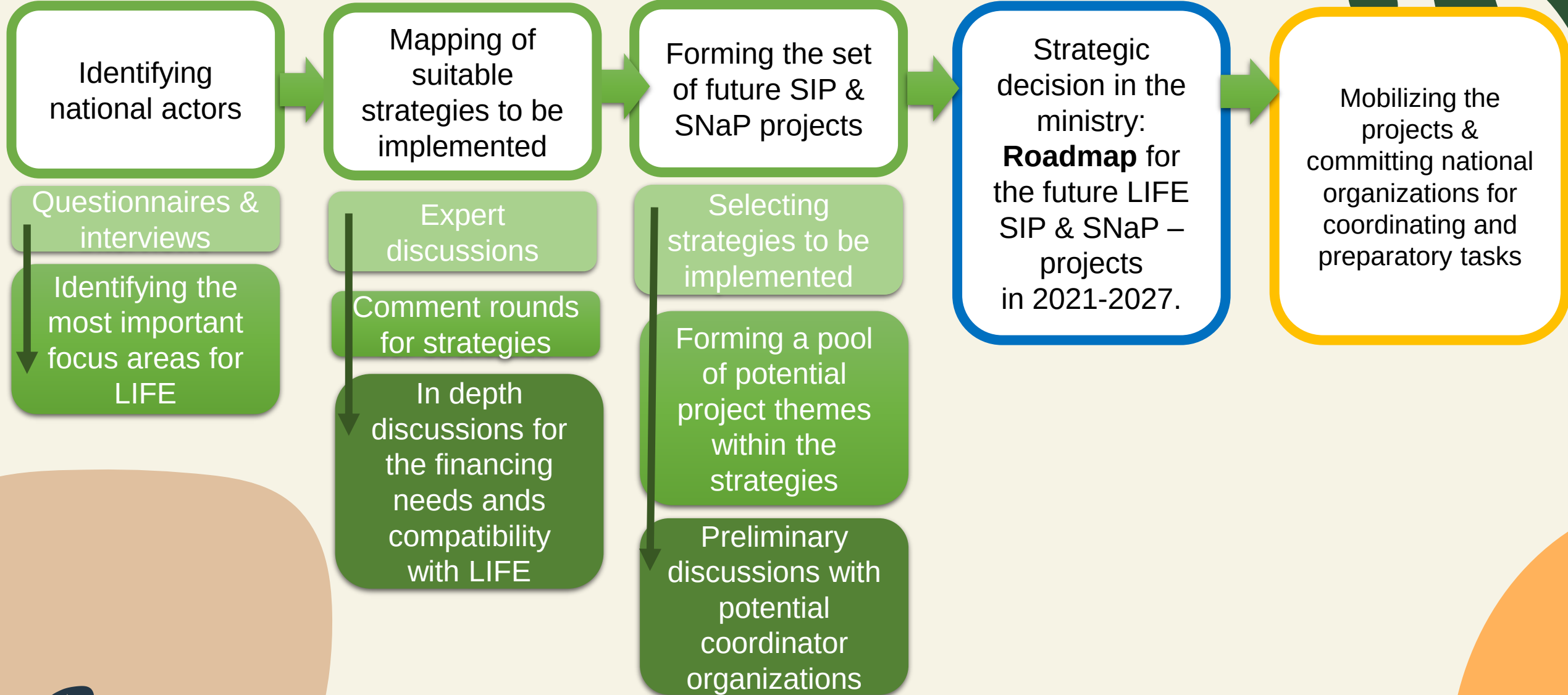

Strateginen LIFE-hanke

- Strategisten LIFE -hankkeiden tarkoituksena on tukea kansallisten ja EU –tason luonto-, ympäristö- ja ilmastostrategioiden toimeenpanoa.
 - Strategiset hankkeet alkoivat 2014→
- Strategioista vastaava kansallinen taho (Suomessa YM) vastaa hankkeiden hakuprosessin käynnistämisestä ja toimii suunnittelun strategisessa ohjauksessa.
- Strategiset hankkeet ovat tavoitteiltaan ja toimintatavoiltaan tavanomaisia LIFE –hankkeita monipuolisempia. Lisäksi hankkeet ovat budjetiltaan suuria (20-50 M€)
- Käytännön valmistelusta vastaa Ympäristöministeriön valitsema koordinaattoritaho.
- Hankkeet on valittu kansallisten tarpeiden pohjalta ja sellaisiin strategioihin, joiden toteutus kaipaava vetoapua. Teette siis erittäin tärkeää työtä kansallisesti!

How do we create strategic LIFE projects in Finland?

The Finnish LIFE IP roadmap for 2022-2027

● Nature & BD –sub-programme

● Circular economy & quality of life –sub-programme

● Climate change mitigation & adaptation –sub-programme

Timeline for Strategic LIFE -projects	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Freshabit 20 M€	2,9	2,9													
Circwaste 18,5 M€	2,3	2,3	2,3												
Canemure 15,3 M€	2,2	2,2	2,2	2,2											
Biodiversea 19,9 M€	fp	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5						
PlastLIFE 18,8 M€	cn	fp	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7						
Priodiversity Life 50 M€		cn	fp	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3				
ACE Life (20 M€)		cn	fp	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5				
"Water basin management plans" Life (20 M€)			cn	fp	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5			
Climate change adaptation" Life (20 M€)				cn	fp	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5		
Strategic programme to promote a circular economy (20 M€)					cn	fp	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	
Combined annual (mean) budget	7,4	9,9	9,7	16,2	16,5	19	21,5	2028 Next funding period							
% growth in relation to 2021		134	131	219	223	257	291								
	cn	Project preparation, cn=concept note submitted													
	fp	Project preparation, fp=full proposal submitted													
	2,7	Project ongoing, number indicates the mean annual budget in M€													

LIFE IP Promo
Strategisen suunnittelun
piirissä olevat hankkeet

-Ohjelmakauden 5. hanke (Ilmastomuutokseen sopeutuminen, 20M€), Hankkeen suunnittelu sisällytetään LUKEn tulosohtausprosessiin (keskustelut MMM:n kanssa edenneet), haku 2024 syksyllä

-Ohjelmakauden 6. hanke (kiertotalouden strateginen ohjelma, 20M€), Alustavia keskusteluja käyty YM sisällä, haku 2025 syksyllä

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

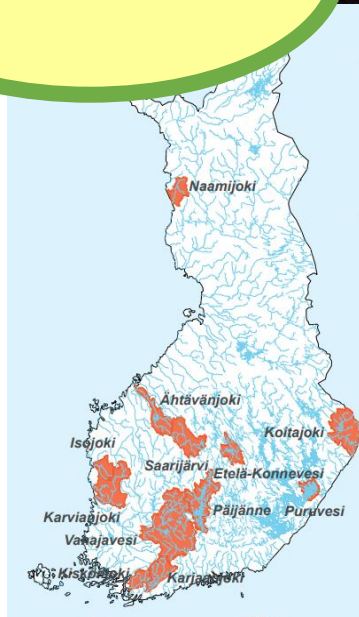

Maalissa

Metsähallitus
Luontopalvelut
/ 2016–2022

Budjetti: 20 M€

Täydentäviä
hankkeita >80
kpl: yht. 86 milj.
€

circwaste

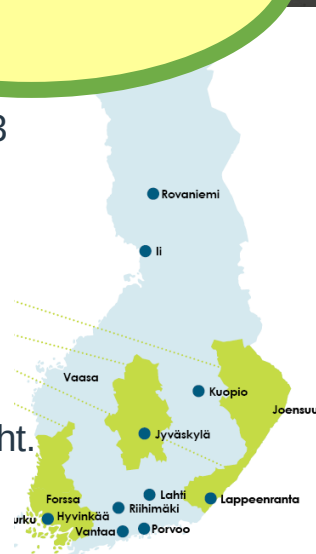

Maalissa

Suomen
ympäristökeskus
SYKE / 2016–2023

Budjetti: 18,5 M€

Täydentäviä
hankkeita 21 kpl: yht.
41 milj. €

hiilineutraalisuomi.fi
CANEMURE

Suomen
ympäristökeskus
SYKE / 2018–
2024

Budjetti: 15,3 M€

Täydentäviä
hankkeita 27 kpl:
yht. 32 milj. €

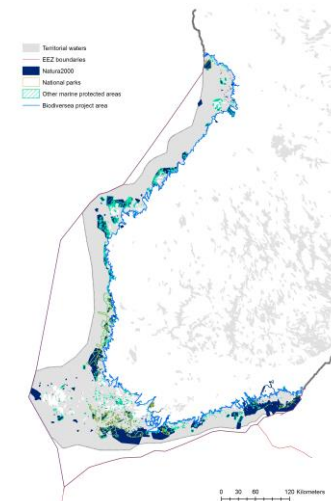
BIODIVERSEA

Metsähallitus
Luontopalvelut /
2022–2029

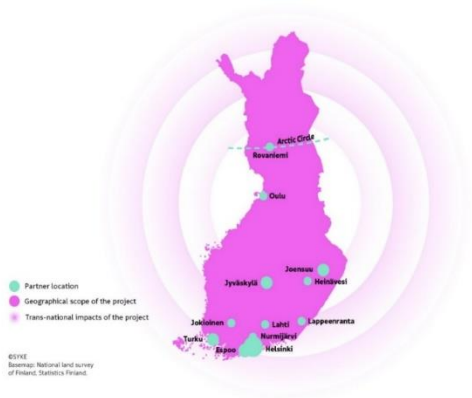
Budjetti: 19,9M€

Täydentäviä
hankkeita
suunniteltu 240
milj. €

PlastLIFE IP

2023-2029
Budget: 20 M€

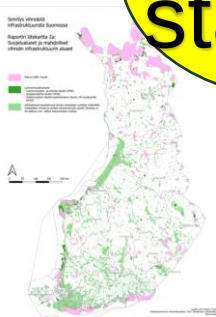
Suomen ympäristökeskus
SYKE

Strategy: National Plastic
Roadmap

Objective: Promoting plastic
recycling, reuse, and the
advancement of alternative
materials.

Priodiversity LIFE

2024-2031
Budget: 50 M€

Just
started!

Coordinator: Metsähallitus
Strategy: PAF, EU BD, Helmi
Program Objective: To provide
solutions to challenges related
to biodiversity at the national
level.

ACE LIFE

2024-2031
Budget: 20 M€

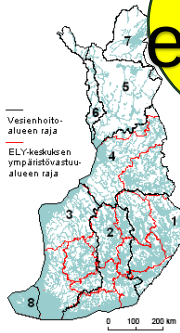

Just
started!

Suomen ympäristökeskus
SYKE
Strategy: KAISU
Objective: Climate change
mitigation measures in the
effort-sharing sector.

ACWA LIFE

2025-2032; 20 M€

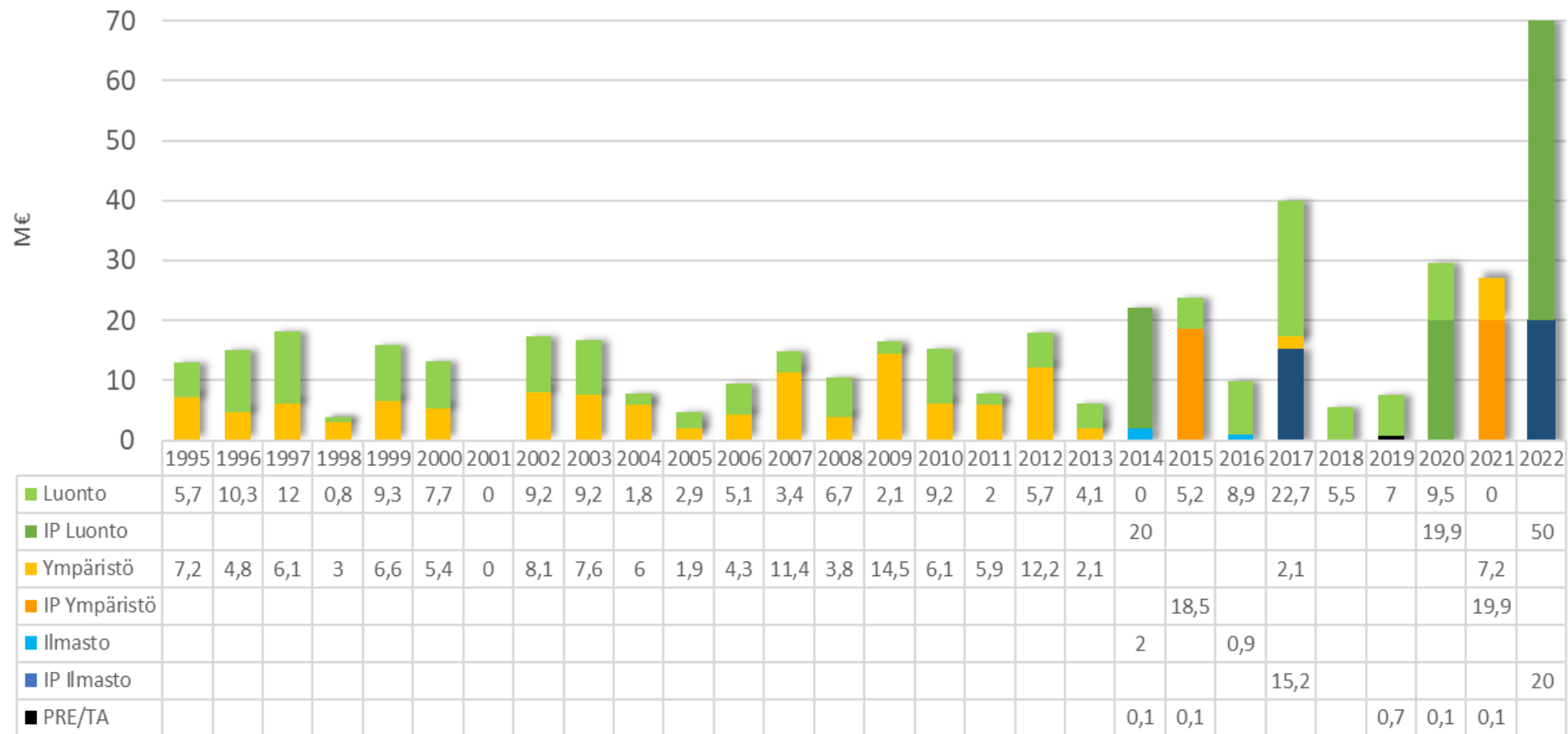

Under
evaluation

ELY centers
Strategy: Water
Management Plans,
Marine Management Plan
Application: The first
phase application was
submitted in September
2023

Concept note
accepted

LIFE-hankkeiden kokonaisrahoituksen määrä (M€)

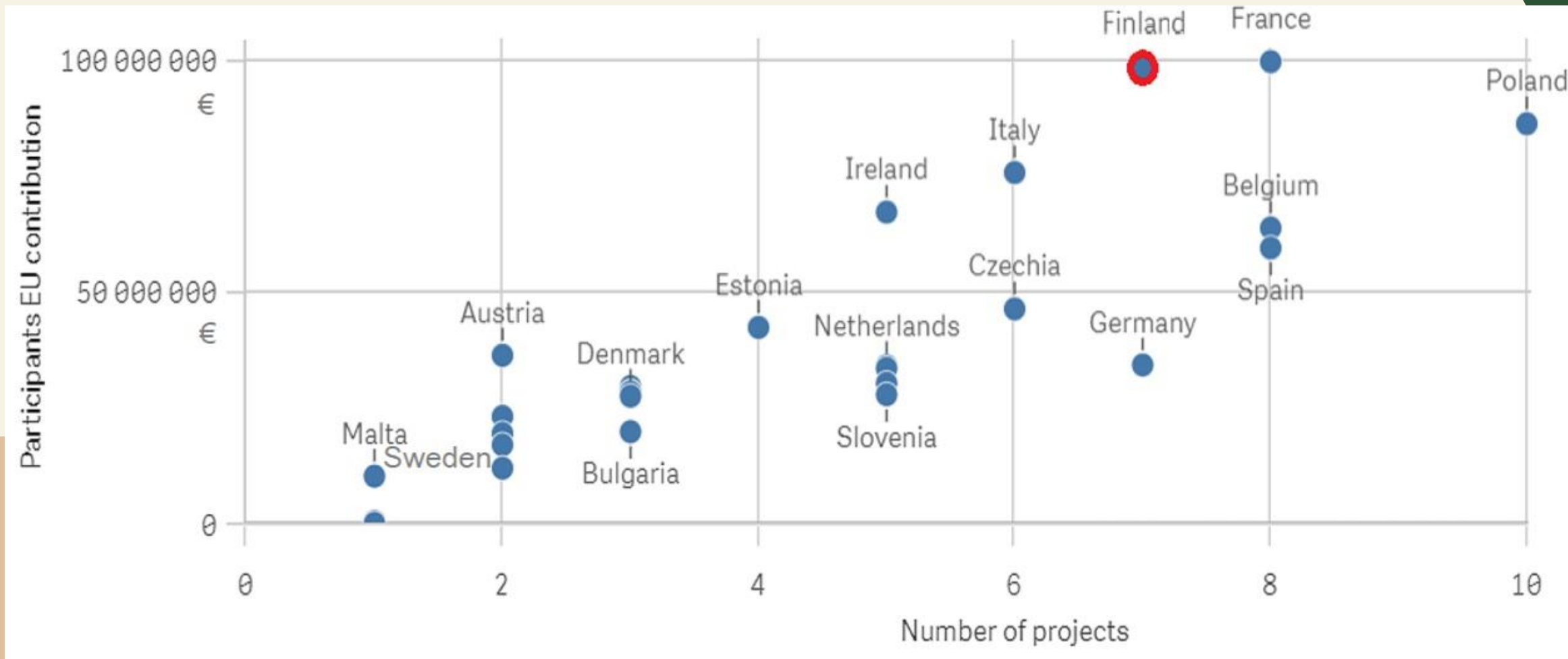

Miksi Suomessa teemme suunnittelun keskitetysti?

- Pystymme suuntaamaan harvat hankkeet kohteisiin, joissa niiden vaikuttavuus on mahdollisimman suurta
- Varmistetaan hakujen oikea-aikaisuus suhteessa strategioiden toteutukseen ja muiden hankkeiden hakuihin
- Varmistetaan toimenpiteiden vaikuttavuus strategisten tavoitteiden kannalta ja saadaan keskusteluyhteys muodostettua jo strategioiden valmisteluvaiheessa.
- Ennakoiva suunnittelu tulee auttamaan myös eri toimijoita (varsinkin koordinaattoreita) varaamaan hankkeiden valmisteluun etupainotteisesti resursseja
- Suomi on hankkeiden strategisella suunnittelulla päässyt EU:ssa mallioppilaan rooliin. Olemme tähän mennessä saaneet kaikki hakemamme strategiset hankkeet hyväksytyiksi (joskin joskus samaa konseptia on jouduttu hakemaan kahteen kertaan).

Finland's success in LIFE strategic projects is remarkable

2. Kuka voi hakea?

Kaikki rekisteröidyt oikeushenkilöt EU:ssa: yritykset, tutkimustahot, yhdistykset ja iäriestöt. julkinen hallinto (kunnat, aluehallintoviranomaiset yms.)

Konsortion merkitys

yleensä 1-5 kumppania

Hakijaryhmän eli konsortion koko- ja kokoonpanovaatimukset ovat joustavia

Mieti: kohderyhmät, sidosryhmät, kumppanuudet

Keitä ongelma koskee? Kuka voi kehittää ratkaisuja ja ketkä käyttävät niitä?

Varmista aktiivinen vuorovaikutus eri sidosryhmien kanssa. Paikallishallinto mukaan, esim kunnat?

Asiantuntijuus edellä kumppanuuksiin.

3. Hankkeen fokus ja EU:n ympäristötavoitteet

Projektityypit

- Demonstraatiohankkeet (Demonstration projects)
- Pilottiprojektit (Pilot projects)
- Parhaiden käytäntöjen projektit (Best practice projects)
- Hallinto ja informaatio-projektit (Governance and Information projects)

⇒ Näistä pitää valita yksi projektityyppi, käytännössä voi kuitenkin sisältää elementtejä monesta

Hankkeen tulee myötävaikuttaa johonkin EU:n ympäristötavoitteeseen

⇒ **fokus ”ympäristöongelman” ratkaisemisessa**

Demonstration projects : ottaa käyttöön, testaa tai arvioi tai välittää metodeja, lähestymistapoja, joita ei ole projektin kontekstissa käytetty aiemmin. ... puts into practice, tests, evaluates and disseminates actions, methods or approaches that are new or unfamiliar in the project's specific context and that could be applied elsewhere in similar circumstances. Monitoring, evaluating and dissemination are integral parts of it

Pilot projects : käyttää/kokeilee tekniikkaa tai metodia, jota ei ole käytetty tai testattu aiemmin, jotka tarjoavat mahdollisia ympäristö- tai ilmastohyötyjä tähänhetkiseen tilanteeseen. ...apply a technique or method that has not been applied or tested before, or elsewhere, that offer potential environmental or climate advantages compared to current best practice and that can later be applied on a larger scale to similar situations.

Best Practice projects toteuttaa kustannustehokkaita viimeisimpiä tekniikoita ja metodeita lajien ja luontotyyppien suojeluun.

Governance and Information projects tähtäävät hallinnon, kommunikaation ja tiedon- ja tietoisuuden levittämiseen.

4. Uutuusarvo ja innovatiivisuus

- Selitä yksityiskohtaisesti, miksi hanke on innovatiivinen
- Mikä on prosessin tai ratkaisun nykytila?
- Tekninen toimivuusaste
- Markkina-analyysi: kaupallistaminen alkaa projektin aikana?
- Onko ratkaisua käytetty toisessa maassa tai toisella sektorilla?
- Olemassa oleva ratkaisu, mutta käyttökonteksti eri?
- Mitä muutoksia saadaan aikaan?
- Millainen vaikutus EU-näkökulmasta: politiikkapäivitys, uutta lainsäädäntöä, käyttäytymismuutoksia, uusi tuote markkinoille?

Ympäristöhyötyjen arviointi/mittaaminen/todentaminen
On ensiarvoisen tärkeää.

5. Hankkeen ympäristöhyöty

- Mikä on se **ympäristöongelma**, jota ratkaiset?
- Kuvaile Baseline tarkasti.
- Haasteet **erityisessä kontekstissa**
- **Mitä on jo tehty – hankkeen lisäarvo**
- **Baseline data** (kyselytutkimukset, testaustulokset jne.)
- → muista dokumentoida lähteet ja esim. kartat, jos relevantteja

Ympäristöhyötyjen arviointi/mittaaminen/todentaminen on ensiarvoisen tärkeää.

6. Yleisiä kantoja kaskessa

- Ole selkeä: kuka tekee ja mitä. Strategiat/metodologiat → konkreettinen toimeenpano
- Vastuunjako – kuka huolehtii projektin jälkeisestä ajasta?
- **Kuka/ketkä käyttävät/käyttöönottavat ratkaisut?**
- **Taloudellinen vakaus/kestävyys/resilienssi**
- **Vastaavatko toimet ympäristöongelman ratkaisuun?**
- Käytä **logical frameworkkia**
- **Purpose > Results > Actions**

7. Vinkkejä hakemuksen tekoon

- Varaa **tarpeeksi aikaa** hakuohjeiden lukemiseen
- Onhan LIFE **oikea rahoitusmuoto** hankkeellesi?
- Hakemuksen **taloudellinen johdonmukaisuus tärkeää**
- Älä liitä hakemukseen toimenpiteitä, jotka eivät liity hankkeen perustavoitteeseen

YM myöntää hyväksytylle hankkeelle osarahoitusta 50 000 €.

Toisin kuin aiemmin, näille ei ole omaa hakumenettelyä vaan se myönnetään kaikille komission rahoitus-päätöksen saaneille hankkeille

SWOT strategisista LIFE-hankkeista

Vahvuudet	Heikkoudet
• Strategiset LIFE-hankkeet on saatu sopimaan erinomaisen hyvin suomalaiseen innovaatioympäristöön. • Hankkeiden suunnittelu koordinoitusti kansallisella tasolla: valitaan kansallisella tasolla merkittävimmät strategiset kohteet. • Vahva vuoropuhelu strategioiden jalkauttamista ohjaaviin tahoihin • Hankkeet ovat pitkäkestoisia ja toimivat suurella budjetilla; mahdollistaa pitkäjänteisen resurssin toteuttaville tahoille	• Projektibyrokratian raskaus suurissa hankkeissa ja hakuprosessissa. • Ohjelmakausien välisiin muutoksiin on vaikea varautua (strateginen suunnittelu). • Osarahoituksen kasaan saaminen on haaste
Mahdollisuudet	Uhat
• Strategisten LIFE-hankkeiden kokonaisbudjetti ja vaikuttavuus voidaan moninkertaistaa täydentävän rahoituksen avulla. • Strateginen merkittävyys voidaan varmistaa hyvällä resurssien kohdentamisella. • Rahoituksen vipuvarsi: Ministeriön rahoituskäytäntöjen integroiminen hankkeiden kokonaissuunnitteluun ja resurssien ohjauksen sujuvoittaminen (esim. omarahoituskuviiohjelmi, VELMU, METSO ym.). • Yhteiskunnalle kattavasti hyötyjä valtioneuvosto-tasoisella suunnittelulla ja vuoropuhelulla	• Huonolla projektisuunnittelulla täydentävät hankkeet eivät tuo aidosti lisäarvoa hankkeisiin. • Strategisen suunnittelun resurssit heikkenevät ja hankkeita ei mobilisoida oleellisiin kohteisiin ja oikea-aikaisesti. • Hankkeiden rahoitusrakenne tai tähän liittyvät mielikuvat saattavat estää joidenkin oleellisten toimijoiden osallistumisen.

SWOT perinteisistä LIFE-hankkeista

Vahvuudet	Heikkoudet
- Hankkeiden koko on suuri verrattuna monin muihin rahoitusmahdolli-suuksiin (erityisesti luontohankkeet). - Suomessa on pitkän linjan osaamista tavanomaisista LIFE-hankkeista. - LIFE-hankkeet toimivat välittäjinä yhteistyön kasvattamisessa.	- LIFE-osaaminen on keskittynyt Suomessa pääosin yksittäisiin organisaatioihin ja tavanomaisten LIFE-hankkeiden osalta painottunut luonto ja biodiversiteetti -alaohjelmaan. - Perinteisten LIFE hankkeiden hakumenestyksessä on parantamisen varaa. - Hankehallinto SAP-hankkeissa koetaan usein raskaana ja hankeosaajista on pulaa.
Mahdollisuudet	Uhat
- LIFE-hankkeilla saadaan LIFE-rahoitusinstrumenttia tutuksi kymmenille partneriorganisaatioille, jotka voivat jatkossa toimia päähakijan roolissa tavanomaisissa LIFE-hankkeissa. - SAP-hankkeet voivat luoda uskottavuutta toimijoille EU:n markkinoilla. - LIFE luo mahdollisuuksia monipuolisiin hankkeisiin.	- Hakuosaamista ja tietoisuutta LIFE-rahoituksen mahdollisuuksista ei onnistuta levittämään. - LIFE säilyy rajatun organisaatiojoukon hyödyntämänä.

	Code	Contributing to	Intervention logic	Objectively verifiable indicators	Sources of verification	Assumptions/ Constraints and		
Purpose	FI-P1	Project Component A	1. Creating a strategical plan of Life IP projects 2021-27 in Finland and mainstreaming BD-, climate-, and	Number of IP projects planned and submitted; extent of BCEissues in policies and award criteria of financiers	EC database; Programmes and strategy documents of financing organizations, MoE www pages on Life			
	FI-P2	Project Component B	2. Preparation of the Strategic Nature Project	Number of SNaP projects planned and submitted; PAF	EC database; MoE www pages on PAF and Life			
Results	Code	Contributing to	Results	Outputs	Indicators/ Sources of verification	Assumptions/ Constraints and		
	FI-R1	FI-P1	1.1 In-depth understanding of roles of national actors and their readiness to improve mainstreaming activities	Study report 1 "Roles of national actors for the Life instrument 2021-27" completed	Number of interviews and meetings. Minutes of the meetings. Questionnaire results. MoE internal pwp presentation on national actors and their readiness to improve mainstreaming activities	Executive persons of the organizations have high motivation for the interviews		
	FI-R2	FI-P1	1.2. Identified future IP ideas and relevant actors motivated to develop them	Long list of potential future Finnish IPs	Minutes of the meetings	Organizations take part to the process where potential IP s are selected		
	FI-R3	FI-P1	1.3 Improved understanding of IPs and mainstreaming in ministries and other relevant governmental	Study report 2 "Future of Life in Finland" completed	Minutes of the meetings. Public report made by the MoE on the "Future of Life in Finland"	Organizations actively find ways how they can improve mainstreaming activities in their		
	FI-R4	FI-P1	1.4 IP national financiers committed to the IPs selected	Strategical decision by the MoE made on the future Finnish IP s	Minutes of the meetings on the Board of the MoE.	National funding instruments find good synergies with Life		
	FI-R5	FI-P2	2.1 PAF-document updated and submitted to the EC, stakeholders noticed and committed	2.2 PAF-document updated and submitted to the EC	2.1. The personnel resources working with PAF increased; PAF-document updated and submitted to the EC			
	FI-R6	FI-P2	2.2 The first SNaP project planned and submitted, organizations well	2.2 The first SNaP project submitted				
Eligible costs required								
Actions	Code	Contributing to	Action	Outputs	Indicators/ Sources of verification	Assumptions/ Constraints and risks	Key Actors	Estimated Costs,
	FI-A1		1.0.0 Project Management	Sound project financial and technical outcome	Financial and technical outputs delivered	Unexpected happenings well handled	MoE, Metsähallitus, MMM, TEM, LUKE, SMK, SYKE, ELY-keskuksia, Maakuntaliittoja,	30
	FI-A2	FI-R1	1.1.1 Studying relevant actors and preparing suggestions for improving mainstreaming	Internal study report 1 "Roles of national actors for the Life instrument 2021-27" completed	Study report 1 "Roles of national actors for the Life instrument 2021-27" (internal document MoE)	Executive persons of the organizations have high motivation for the interviews	Business Finland, FinnishAcademy, Sitra, VAKE, relevant ministries (MMM, TEM,...), research organizations, Metsähallitus, main	35
	FI-A3	FI-R2	1.2.1 Brainstorming with all relevant actors and the MinofEnvironment to identify potential ideas	Long list of potential future Finnish IPs	Long list of potential future Finnish Ips (internal document MoE)	Organizations take part to the process where potential IP s are selected	Business Finland, FinnishAcademy, Sitra, VAKE, relevant ministries (MMM, TEM,...), research organizations, Metsähallitus, main	35
	FI-A4	FI-R2	1.2.2 Collective process	Study report 2 "Future of	Study report 2 "Future of Life in	National actors find a	Business Finland, FinnishAcademy,	40

The LIFE Programme 2021-2027

To contribute to the shift to a circular, energy-efficient, renewable energy based- and climate resilient economy

To protect and improve the quality of the environment

To halt and reverse biodiversity loss

Nature and Biodiversity

Circular Economy and Quality of Life

Climate Change Mitigation and Adaptation

Clean Energy Transition

Projects

- Develop and demonstrate eco-innovative techniques and approaches
- Help to implement and enforce plans and strategies, in compliance with EU legislation.
- Promote best practices and behavioral changes
- Catalyse the large-scale deployment of successful solutions

Their implementation on legislation and policies

- Support their development, monitoring and enforcement
- Help Member States to improve

Project beneficiaries are:

- 1/3 private enterprises
- 1/3 NGOs and civil society organisations
- 1/3 public authorities

Sub-programme Nature and Biodiversity

Nature and
Biodiversity

Contribution to:

- Halting and reversing biodiversity loss.
- Supporting Natura 2000 network and Prioritised Action Frameworks.
- Mainstreaming nature and biodiversity objectives into other policies and financing programmes.

Typical actions

Projects supporting nature conservation and restoration in the Natura 2000 network.

Species protection.

Invasive Alien Species

Ecosystem restoration and much more ...

Integrated implementation of PAF and Biodiversity Strategy

Suomessa toimii Life NAT & BD työryhmä

Climate Mitigation and Adaptation

**Climate Change
Mitigation and
Adaptation**

Contribution to:

- The transformation of the European Union into a climate-neutral and -resilient society, especially through:
- Climate Change Mitigation
- Climate Change Adaptation & Related Governance

On **climate mitigation**, projects that contribute significantly to the implementation of:

- the 2030 energy and climate policy
- the EU Member States' National Energy and Climate Plans
- European Union's mid-century and long-term climate and energy strategy

On **climate adaptation**:

- projects that support the implementation of the new EU adaptation strategy and related national implementation

The sub-programme Clean Energy Transition

predecessors: Intelligent Energy Europe continued under H2020- SC3- market uptake

Clean Energy
Transition

Type of activities: developing and spreading best practice, mobilising investments, improving skills, removing market barriers, raising awareness, educating, empowering.

Sub-programme Circular Economy and Quality of life

**Circular Economy
and Quality of Life**

**Contribution in
the areas of:**

- **circular economy, noise, air, chemicals, green and circular economy, industrial accidents, marine and coastal management, noise, soil, waste, water, and the urban environment.**

Typical actions

Support to public authorities and other stakeholders to implement EU environment legislation.

Support to technologies and solutions that are ready to be implemented in close-to-market conditions, at industrial or commercial scale, during the project duration.

Integrated projects beyond air, water, waste to other areas such as circular economy.